

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży

(2021/C 501 I/04)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANI W RADZIE,

UZNAJĄC, ŻE:

1. Unia Europejska i jej państwa członkowskie uzgodniły, iż współpraca na szczeblu UE w dziedzinie młodzieży „wspiera zaangażowanie społeczne i obywatelskie młodzieży i ma za cel zapewnić, by wszystkie młode osoby dysponowały niezbędnymi środkami umożliwiającymi udział w życiu społecznym” ⁽¹⁾.
2. Młodzi ludzie są jednym z atutów naszego społeczeństwa, a także podmiotami praw jednostki. W związku z tym mają oni prawo do merytorycznego uczestnictwa w kształtowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenianiu polityk, które mają wpływ na nich i na ogół społeczeństwa, jak również w prowadzeniu działań następczych w odniesieniu do tych polityk ⁽²⁾.
3. „Zdrowa demokracja opiera się na stałym zaangażowaniu obywateli i aktywnym społeczeństwie obywatelskim, nie tylko podczas wyborów. Zaangażowani, świadomi i upodmiotowieni młodzi obywatele oraz organizacje popierające ich interesy są najlepszą gwarancją odporności naszych demokracji” ⁽³⁾ i naszego wspólnego dobra.
4. Unia Europejska opiera się na takich wartościach jak demokracja, pluralizm, równość i praworządność. Poszanowanie praw człowieka, wolność, niedyskryminacja, równość płci, tolerancja i ochrona mniejszości stanowią niezbywalne fundamenty idei europejskiej ⁽⁴⁾.
5. „Trwająca obecnie pandemia COVID-19 i jej skutki społeczno-gospodarcze mają coraz większy negatywny wpływ na prawa człowieka, demokrację i praworządność, w tym na przestrzeń obywatelską” ⁽⁵⁾.
6. Do wzmocnienia przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi i wspierania zaangażowania młodzieży w ich obrębie przyczyni się dalsze zwiększanie uczestnictwa młodych ludzi w procesach demokratycznych zgodnie z rezolucją Rady w sprawie zachęcania młodych ludzi do politycznego angażowania się w demokratyczne życie Europy ⁽⁶⁾, z konkluzjami Rady w sprawie wspierania świadomości demokratycznej i demokratycznego zaangażowania młodych ludzi w Europie ⁽⁷⁾ oraz z konkluzjami w sprawie wzmocnienia zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (Dz.U. C 456 z 18.12.2018, s. 1).

⁽²⁾ Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (Dz.U. C 456 z 18.12.2018, s. 1).

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji (COM (2020) 790 z 3 grudnia 2020, s. 3).

⁽⁴⁾ Ten punkt opiera się na art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej..

⁽⁵⁾ Konkluzje Rady w sprawie przeprowadzenia po pandemii COVID-19 odbudowy w oparciu o prawa człowieka (dok. 6324/21 z 22 lutego 2021).

⁽⁶⁾ Rezolucja Rady w sprawie zachęcania młodych ludzi do politycznego angażowania się w demokratyczne życie Europy (Dz.U. C 417 z 15.12.2015, s. 10).

⁽⁷⁾ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wspierania świadomości demokratycznej i demokratycznego zaangażowania młodych ludzi w Europie (Dz.U. C 415 z 1.12.2020, s. 16).

⁽⁸⁾ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wzmocnienia zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych (Dz.U. C 241 z 21.6.2021, s. 3).

UWAŻAJĄ, ŻE:

7. Przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi to przestrzenie, które umożliwiają im merytoryczne uczestnictwo w życiu społecznym i stanowią jeden z kluczowych elementów każdego demokratycznego społeczeństwa⁽⁹⁾. Są to środowiska polityczne, publiczne i społeczne (online i offline), które spełniają szereg prawnych, politycznych, instytucjonalnych i praktycznych warunków umożliwiających młodym ludziom korzystanie z przysługujących im swobód obywatelskich w zakresie dostępu do informacji, wyrażania poglądów i tworzenia stowarzyszeń lub organizacji służących uczestniczeniu w życiu publicznym w celu wywierania wpływu na społeczeństwa i ich kształtowania.
8. Ponieważ przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi są dynamiczne i stale się zmieniają, wszystkie demokratyczne i niezależne organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi okazują się kluczowymi podmiotami w promowaniu uczestnictwa młodzieży, w związku z czym powinny być wspierane i chronione.
9. Młodzi ludzie potrzebują bezpłatnych, bezpiecznych, otwartych, dostępnych, inkluzywnych i przedstawicielskich przestrzeni obywatelskich, które umożliwią im tworzenie stowarzyszeń, działanie w obszarach związanych z ich potrzebami i zainteresowaniami, niezależnie od tematu, wypowiedzianie się na temat kwestii publicznych i uczestniczenie w publicznym procesie decyzyjnym.
10. Aktywny udział różnych grup młodych ludzi – w tym młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji lub rzadko słyszanych, takich jak młodzi migranci – w różnorodnych przestrzeniach obywatelskich pomaga im rozwijać kompetencje niezbędne do zaangażowania obywatelskiego. Jednocześnie wspiera ich rozwój osobisty, zawodowy i społeczny, promuje wartości Unii Europejskiej⁽¹⁰⁾, wzmacnia spójność społeczną i współpracę międzypokoleniową, a także zapewnia, by demokracja i obywatelstwo odzwierciedlały różnorodność perspektyw i pluralizm obecne w społeczeństwie.
11. Zaangażowanie młodych ludzi w przestrzenie obywatelskie jest „ważnym katalizatorem różnych innowacji społecznych”⁽¹¹⁾, co pokazuje, że przestrzenie te przyczyniają się do bardziej demokratycznych i bardziej świadomych procesów decyzyjnych, a tym samym do poprawy jakości demokracji. Z drugiej strony, młodzi ludzie są szczególnie narażeni na dyskryminację i ograniczanie przestrzeni obywatelskich⁽¹²⁾.
12. Kurcząca się przestrzeń obywatelska dla młodych ludzi oraz doniesienia o naruszeniach praw podstawowych i demokratycznych to zjawiska globalne, które mogą stanowić zagrożenie dla demokracji w całej Europie, niezależnie od rozwoju gospodarczego czy położenia geograficznego. Badania pokazują, że możliwości uczestnictwa młodzieżowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach politycznych również ocenia się jako ograniczone⁽¹³⁾.
13. Organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi powinny być zaangażowane w opracowywanie kluczowych projektów dotyczących m.in. wszystkich tematów objętych 11 europejskimi celami młodzieżowymi. Ponadto organizacje te mają zasadnicze znaczenie dla świadczenia usług i wsparcia na rzecz młodych ludzi, często uzupełniając usługi świadczone przez organy publiczne.
14. W wyniku pandemii COVID-19 przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi w wielu krajach kurczą się jeszcze bardziej, a ich odpowiedniki internetowe są często wykorzystywane jako jedyna realna alternatywa. Niektóre z dotychczasowych doświadczeń są pozytywne, na przykład gdy w przestrzeni cyfrowej znajdowane są nowe funkcje, jednakże migracja do internetowych przestrzeni obywatelskich ujawniła problemy związane z dostępem (infrastrukturą), umiejętnościami (kompetencjami) i bezpieczeństwem młodych ludzi w internecie.

PODKREŚLAJĄ, ŻE:

15. Środowiska sprzyjające wspieraniu organizacji działających na rzecz młodzieży i w odniesieniu do pozaformalnych grup młodych ludzi nie da się stworzyć przy pomocy jednego uniwersalnego podejścia. Należy pamiętać o modelu uniwersalnym, odmiennych kontekstach kulturowych i geograficznych, nierównościach strukturalnych, zróżnicowanej sytuacji kobiet i mężczyzn oraz innych istotnych czynnikach, gdy elementy te uniemożliwiają młodym ludziom i młodzieżowym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego swobodne działanie i merytoryczne uczestnictwo.

⁽⁹⁾ Pojęcie „przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi” użyte w niniejszych konkluzjach opiera się na opracowanej przez OECD definicji przestrzeni obywatelskich dla podmiotów pozarządowych.

⁽¹⁰⁾ Skonsolidowane wersje Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 202 z 7.6.2016, s. 1).

⁽¹¹⁾ Safeguarding Civic Space for Young People in Europe, Europejskie Forum Młodzieży (s. 8)

⁽¹²⁾ Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomaz Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.

⁽¹³⁾ Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomaz Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.

16. Zbyt długie przebywanie przed ekranem i nadmierna aktywność w internecie mają negatywny wpływ na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne młodych ludzi ⁽¹⁴⁾. Niemniej jednak internetowe przestrzenie obywatelskie zapewniły wielu młodym ludziom ważny azyl, w którym mogą korzystać ze swoich praw obywatelskich, zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19. Chociaż kwestie związane ze zdrowiem są jednym z aspektów, które należy wziąć pod uwagę, to trzeba jednak również zająć się bezpieczeństwem w internecie i przepaścią cyfrową (w tym barierami infrastrukturalnymi i poznawczymi). Znalezienie właściwej równowagi między aktywnością w internecie i poza nim powinno być zatem jednym z priorytetów dla wszystkich zainteresowanych stron, jeśli chodzi o wspieranie przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY ZGODNIE Z ZASADĄ POMOCNICZOŚCI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH:

17. Chroniły i poszerzały przestrzenie obywatelskie dla wszystkich młodych ludzi, zwłaszcza dla tych, którzy zostali w największym stopniu dotknięci pandemią COVID-19, a także by wprowadziły dodatkowe środki zapewniające młodym ludziom ze środowisk defaworyzowanych i o mniejszych szansach, w szczególności osobom z obszarów oddalonych i wiejskich oraz osobom z niepełnosprawnościami, możliwość dostępu do tych przestrzeni i uczestniczenia w nich. Należy również promować eksponowanie i dostępność tych przestrzeni dla młodych ludzi.
18. Zająły się problemami związanymi z procesami i instrumentami, które powodują niedobór wolnych i dostępnych przestrzeni publicznych lub tworzą istotne bariery dla młodych ludzi pragnących uzyskać dostęp do przestrzeni obywatelskich i w nich uczestniczyć, mianowicie narzędziami komercyjnymi, które wykorzystują algorytmy zapewniające spersonalizowany marketing, gentryfikacją, migracją z obszarów wiejskich i zwiększoną komercjalizacją przestrzeni fizycznych i internetowych ⁽¹⁵⁾.
19. Zająły się problemami związanymi z prywatnością młodych ludzi korzystających z przysługujących im praw i swobód obywatelskich w celu zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego i zapewnienia poszanowania praw jednostki, które należy propagować w przystępnym języku, a także przekazania im kontroli nad ich danymi, przede wszystkim poprzez bezpieczne i zgodne z prawem przetwarzanie wszystkich danych, które do nich należą lub ich dotyczą, zgodnie z ogólnym rozporządzeniem UE o ochronie danych.
20. Uwzględniały bariery utrudniające młodym ludziom uczestnictwo w internecie (m.in. dostęp do internetu, kompetencje cyfrowe, brak infrastruktury i sprzętu) oraz dążyły do zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowych młodzieżowych przestrzeni obywatelskich poprzez promowanie odporności cyfrowej, w szczególności poprzez zwiększanie umiejętności cyfrowych i umiejętności korzystania z mediów oraz podnoszenie świadomości młodych ludzi, również za pomocą środków bezpieczeństwa chroniących młodych ludzi przed dezinformacją, propagandą, polaryzacją społeczną, mową nienawiści i cyberprzemocą, nagabywaniem w internecie, itp.
21. Uznawały organizatorów kształcenia na wszystkich płaszczyznach (formalnych, pozaformalnych i nieformalnych) za kluczowe podmioty w promowaniu różnych form edukacji obywatelskiej, które koncentrują się na kompetencjach potrzebnych do pożądanej aktywności obywatelskiej, co z kolei przyczynia się do tworzenia bardziej demokratycznego społeczeństwa.
22. Promowały procesy obywatelskie i polityczne oraz aktywną współpracę między organizacjami młodzieżowymi a instytucjami edukacyjnymi i szkoleniowymi w zakresie wspólnych projektów, m.in. po to, by poprawić warunki funkcjonowania istniejących przestrzeni obywatelskich lub stworzyć nowe przestrzenie obywatelskie, a tym samym wnieść praktyczny wkład w realizację celów zrównoważonego rozwoju i europejskich celów młodzieżowych.
23. W stosownych przypadkach, zobowiązały się na rzecz współprojektowanych i współzarządzanych interakcji lub kanałów komunikacji pomiędzy organami publicznymi a młodymi ludźmi za pośrednictwem przestrzeni obywatelskich, w tym tych wspieranych i utrzymywanych przez organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi, tak by ułatwić znaczącą i zróżnicowaną reprezentację głosów młodych ludzi oraz wywrzeć wymierny wpływ na kształtowanie i wdrażanie polityk mających znaczenie dla młodych ludzi oraz na prowadzenie działań następczych w odniesieniu do tych polityk, a także by wspierały takie interakcje i kanały komunikacji.

⁽¹⁴⁾ Oświadczenie UNICEF, Growing concern for well-being of children and young people amid soaring screen time, 8 lutego 2021 r.

⁽¹⁵⁾ Smith, Neil (1996) The new urban frontier: Gentrification and the revanchist city. Londyn, Routledge. Day, Kristen (1999) Introducing gender to the critique of privatized public space. Journal of Urban Design, Vol. 4, No. 2. Kohn, M., (2004) Brave new neighborhoods: The privatization of public space. Nowy Jork, Routledge.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY W ODNOŚNYCH DZIEDZINACH SWOICH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH, Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI:

24. Dążyły do ochrony i poszerzania różnorodnych przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi na wszystkich poziomach poprzez zrównoważone finansowanie strukturalne oraz, w stosownych przypadkach, rozważyły finansowanie oparte na projektach dla organizacji działających na rzecz młodzieży i pozaformalnych grup młodych ludzi. Podnosiły świadomość wśród młodych ludzi na temat ich swobód obywatelskich i politycznych oraz możliwości korzystania z nich poprzez zaangażowanie w przestrzenie obywatelskie.
25. Wspierały organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi zwalczające mowę nienawiści i inne zagrożenia dla ich działalności, zwłaszcza w odniesieniu do korzystania z wolności wypowiedzi, zrzeszania się i zgromadzania się.
26. Stałe monitorowały, oceniały i wspierały otoczenie sprzyjające przestrzeniom obywatelskim dla młodych ludzi, przy jednoczesnym wskazywaniu zagrożeń dla tych przestrzeni i reagowaniu na te zagrożenia.
27. Zapewniały łatwy dostęp do informacji w przystępnych formatach oraz, w stosownych przypadkach, w języku przyjaznym dla młodzieży oraz zgodnie z Europejską kartą informacji dla młodzieży ⁽¹⁶⁾, aby propagować przejrzystość i zwiększać zaufanie młodych ludzi do instytucji politycznych, przy jednoczesnym wprowadzaniu odpowiednich środków, w szczególności poprzez promowanie umiejętności korzystania z mediów w celu zwalczania dezinformacji, propagandy, polaryzacji społecznej, mowy nienawiści, teorii spiskowych, cyberprzemocy i nagabywania w internecie itp.
28. Zwiększały zasięg instytucjonalny skierowany do młodych ludzi (bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji działających na rzecz młodzieży i pozaformalnych grup młodych ludzi) poprzez wykorzystywanie skutecznych internetowych i pozainternetowych narzędzi zaangażowania. Ponadto wykorzystywały mechanizmy współtworzone z samymi młodymi ludźmi, uznane przez decydentów i wspierane przez niezależne badania naukowe, aby ułatwiać młodym ludziom uczestnictwo w przestrzeniach obywatelskich i w polityce.
29. Badały, w stosownych przypadkach, wpływ, jaki na przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi mają komercyjne narzędzia wykorzystujące algorytmy w celu zapewnienia spersonalizowanego marketingu, i podejmowały dialog z dostawcami tych narzędzi w celu zajęcia się skutkami, jakie mogą one mieć dla przestrzeni obywatelskich. Rozważyły przyjęcie niezbędnych, odpowiednich i proporcjonalnych środków w celu przeciwdziałania wszelkim negatywnym skutkom komercyjnych narzędzi, których to skutków nie można złączyć w drodze dialogu.
30. Wspierały badania naukowe i monitorowały stan przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi w całej Unii Europejskiej oraz na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, łącznie z wyzwaniem i zagrożeniami, przed którymi stoją, a także oceniały uczestnictwo młodych ludzi w przestrzeniach obywatelskich.
31. Rozważyły zwrócenie szczególnej uwagi na przestrzenie obywatelskie i podstawowe swobody młodych ludzi w ramach Europejskiego Roku Młodzieży 2022.

ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY:

32. Wspierała niekomercyjne, otwarte, inkluzywne i bezpieczne przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi za pośrednictwem różnych programów europejskich, w tym kluczowych programów na rzecz młodzieży, takich jak Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności, oraz we wszystkich sektorach.
33. W dalszym ciągu angażowała młodych ludzi i organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi w planowanie i wdrażanie inicjatyw europejskich, które mają wpływ na ich życie, takich jak nowy europejski Bauhaus, Pakt UE na rzecz Klimatu i Konferencja w sprawie przyszłości Europy, a także w podejmowanie działań następczych w odniesieniu do tych inicjatyw, mając przy tym na uwadze rolę wspomnianych inicjatyw w zapewnianiu przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi.

⁽¹⁶⁾ Europejska karta informacji dla młodzieży to zbiór profesjonalnych zasad i wytycznych dotyczących informacji i doradztwa dla młodzieży.

ZAŁĄCZNIK

Źródła

Przyjmując niniejsze konkluzje, Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie odwołują się do następujących dokumentów:

- Wspólne Centrum Badawcze – JRC: Scientific and Technical Reports, Measuring Civic Competence in Europe, A composite indicator based on IEA Civic Education Study 1999 for 14 years old in School, 2008.
 - Moxon, D. and Bárta, O. (2018), Structured Dialogue Cycle VI Thematic Report: Young People and the EU, European Steering Committee of the 6th Cycle of Structured Dialogue, 2018.
 - Komisja Europejska: Eurobarometr, seria Future of Europe, marzec 2021.
 - Parlament Europejski: Badanie zamówione przez Komisję CULT, Education and youth in post-COVID-19 Europe – crisis effects and policy recommendations, PE 690.872, maj 2021.
 - Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomaž Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.
 - Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, rezolucja 2096 (2016) How can inappropriate restrictions on NGO activities in Europe be prevented?
 - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
 - Zgromadzenie Ogólne Europejskiej Agencji Informacji i Doradztwa dla Młodzieży (ERYICA), Europejska karta informacji dla młodzieży, przyjęta w Cascais (Portugalia) 27 kwietnia 2018 r.
 - Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Pakt na rzecz Klimatu, COM/2020/788 final.
 - Unia Europejska, Konferencja w sprawie przyszłości Europy, strona internetowa Konferencja w sprawie przyszłości Europy | Komisja Europejska (europa.eu)
-